

V.

Kongelig allernaadigst anbefalet Kommissionsakt angaaende Tiendernes og Gejstlighedens Indkomsters Forandring udi Laaland og Falster, Aar 1687.

I Rogers Samling, Fol. 126—49, findes Afskrift af den i Laalands og Falsters Sogneforhold og Tiendevæsen dybt indgribende Sag, som er betegnet i Overskriften. Ogsaa Kalentegodset omhandles deri. Særlig Opmærksomhed fortjener Biskop Kingos Separatvotum, der viser ham som Kirkens tro Værge, skjønt han med sin bedste Vilje ikke formaaede at afværge det truende Uvejr.

Vi underskrevne Marcus Giøe, Ridder, Kgl. Maj.s Geheime- Etats- og Justitsraad, Stiftsbefalingsmand over Laaland og Falster, og Amtmand over Nykjøbing Amt; Povl Matthiesen, Kgl. Maj.s Kancelliraad og Landsdommer i Laaland og Falster; Doct. Thomas Kingo, Superintendent over Fyns Stift, og Johan Hieronymus Hofman, K. M.s Landkommissarius i Laaland og Falster, have empfanget H. K. Maj.s vores allernaadigste Arvekonges og Herres allernaadigste Befaling og Forordning, begge daterede den 1. Juli, anlangende Tiendernes Maade udi Laaland og Falster, lydende Ord fra Ord, som efterfølger

Christian den Femte (osv.). Vor synderlige Gunst tilforn. Vi tilskikke Eder herhos et trykt Exemplar af en Anordning, som Vi allernaadigst have ladet gjøre, anlangende at udi vore Lande Laaland og Falster, hvor en sær Skik med at tiende hidindtil haver været, skal herefter tiendes efter Loven ligesom i de andre Provinser her i vort Rige Danmark, med videre, som I deraf udførligen kan se og fornemme. Og er vores allern. Vilje og Befaling, at I strax til Eder tager Proprietarierne paa hvert Sted, eller deres Fuldmægtige, og Provsterne i hvert Herred, og tillige med dem lempet og indretter Degnenes

Indkomster efter Loven og denne Forordnings Maade. Saa ville vi og allernaadigst, at hvor I maatte fornemme, at Præsterne ved bemeldte Forandring for meget i deres Indkomster skulde afgaa, I da paa vores allern. Behag og Ratification dennem noget af vores Anparter Tiende, saa vidt billigt eragtes, til Vederlag tillægger, som de kunde nyde, indtil at der efterhaanden bliver nogen Præstekald ledige, som for des Belejligheds Skyld til deres Kald kan annekteres, og deres Indkomster derved forbedres. Dermed sker vor Vilje. Befalendes Eder Gud. Skrevet paa vort Slot Frederiksborg den 1. Juli Ao. 1687. Under vor kgl. Haand og Signet.

Christian.

Luxdorph.

Forordning om, hvorledes i Laaland og Falster skal tiendes.

Vi Christian den Femte (osv.). Gjøre alle vitterligt, at Vi allernaadigst for godt have befundet at anordne og befale, saasom Vi og hermed anordne og befale, at udi vore Lande Laaland og Falster (hvor en sær Skik med at tiende hidindtil haver været) skal herefter i alle Maader efter vores allern. udgangne Lov tiendes til Os, Kirkerne og Præsterne, ligesom det i andre Provinser her i vort Rige Danmark af Alders Tid brugeligt været haver. Til hvilken Ende den saakaldte Biskopstiende, som Os hidindtil er bleven gjort Regnskab for, saa vel som og det Almueskorn, Helmissemad og andre deslige smaa Udgifter, i hvad Navn de have kunne, som Præsterne i bemeldte Laaland og Falster have nydt og oppebaaret, ganske skal være ophævet og afskaffet. Hvorimod vi Præsterne, som ved denne Forandring for meget i deres Indkomster skulde afgaa, allernaadigst ville tillægge noget af vores Anpart Tiende til Vederlag, indtil at der efterhaanden bliver noget Præstekald ledigt, som for des Belejligheds Skyld til deres Kald kan annekteres, og deres Indkomst derved forbedres;

foruden at Præsterne overalt maa nyde al Smaaredsel der i Landene efter Loven og den Skik og Brug, som paa andre Steder her i Riget holdes. Og hvad Degnenes Indkomster er angaaendes, saa have Vi allern. anbefalet visse Kommissarier samme deres Indkomme efter Loven og denne Forordnings Maade at lempe og indrette. Vi ville og allern., at med Tienden i Kjøbstederne udi forbemeldte Laaland og Falster skal forholdes efter den Skik, som i Kjøbstederne i de andre Provinser her i Danmark er brugelig. Og saasom Bønderne paa en Del Steder skal ikkun have liden Højering, og derfor des mere skal trænge til Halmfoder, saa have vi allernaadigst bevilget, at hvor Mangel paa Højering kan være, maa Bønderne nyde vor og Kirkens Tiender i Fæste fremfor nogen andre, om end skjønt der maatte være Proprietarier, som Jus Patronatus til Kirkerne kunde have. Og dersom nogen Proprietarius tænker til, nogen vores Anpart Tiende til Ejendom at nyde, haver han os den efter den Beregning, som derover gjort vorder, tilbørligen at betale. Hvorefter alle og enhver sig allerunderdanigst haver at rette; og byde Vi hermed og befale vores Stiftsbefalingsmænd, Amtmænd, Landsdommere, Borgmestere og Raad, Byfogder og alle andre, som denne Anordning under vort Kancellisegl tilskikket vorder, at de den paa behørige Steder til alles Efterretning straxen lader læse og forkynde. Givet paa vort Slot Frederiksborg den 1. Juli 1687.

Under vor kgl. Haand og Segl.

Christian.

Vi gjorde derpaa i Nykjøbing en Begyndelse den 2. August i den os allernaadigst befalede Kommission, kaldte Provster og Præster ind til Forhør om deres Kalds Beskaffenheder og Indkomster, reducerede i Tabeller deres Angivende, med videre Omhu tjenende til Kommissionens Befordring; og efter at vi den havde fuldendt, saa vidt Falster angaar, i nærmest og allerunderdanigst Observans

til højstbem. Hs. Maj.s allern. Forordning og Befaling af 1. Juli, siden efter i lige Maade fareet fort i Kommissionen til Aalholm Amt, og endelig fuldbragt ved Halsted Amt, indtil den 20. August, fik vi Hs. Maj.s allern. Befaling af 16. August, følger Ord for Ord saaledes:

Christian den Femte (osv.). Vor synderlige Gunst tilforn. Eftersom vi den første Juli sidst forleden allernaadigst have befalet Eder, at hvor I kunde fornemme, Præsterne i vore Lande Laaland og Falster for meget at afgaa i deres Indkomster ved den Forandring med Tienernes Deling sammesteds, I da dem noget af vores Anpart Tiende paa videre vores allernaadigste Behag og Ratification skulde tillægge; da er vores allernaadigste Vilje og Befaling, at I strax udi Hartkorn efter en læmpelig Taxt lader beregne og anslaa hvis Almueskorn samt Helmissenad, som Præsterne derved kan afgaa, og derefter læmper Vederlaget saaledes, at de bedste Kald faa Vederlag for Halvparten af deres Afgang, og de maadeligste og mindre Vederlag for det ganske, dem kan afgaa, foruden hvis de i Fremtiden kunde have at forvente ved andre Præstekald, som kunde ledige vorde og for Belejligheds Skyld annecteres, og Kaldene derved forbedres. Om hvis i det øvrige herved endnu kunde forefalde at erindre, have I eders allerunderdanigste Relation og Forslag til videre vores allernaadigste Resolution i vores danske Kancelli at indsende, og denne Eder allernaadigst anbefalede Commission, det snarest muligt være kan, til Ende at bringe. Dermed sker vor Vilje. Befalendes eder Gud. Skrevet paa vort Slot Kjøbenhavn den 16. August Ao. 1687. Under vor kgl. Haand og Signet.

Christian.

Luxdorph.

Da saasom denne sidste Hs. Maj.s allernaadigste Befaling vidt overgaar i Naade og christmilde kgl. Rundhed

det, vi havde forrettet efter Hs. Maj.s første Befalings Anledning, have vi taget Kommissionen for os paa ny, den efter den Maade at indrette, som vi allern. befales ved Hs. Maj.s sidste Befaling. — —

For at faa endnu speciellere Oplysninger om Præstekaldenes Indkomster, tilskrev Kommissærerne Marcus Giøe og Povel Matthiesen d. 24. August 1687 fra Halsted Kloster Provsterne i Laaland og Falster om at sørge for, at saadanne indkom. Da de imidlertid kun indkom fra Sønderherred paa Falster, udarbejdede Kommissærerne paa Grundlag af det alt forhaandenværende Materiale Tabeller med Sogdenes og Præsternes Navne samt Optegnelser om de Indkomster, hvormed Sognekaldene hidtil havde været af lagte, ordnede under visse Rubriker, og dernæst, ligeledes i rubriceret Form, hvad der nu skulde gaa fra Kaldene, og hvad de beholdt tilbage. Ligeledes Oplysninger om, hvorledes Forandringen vilde stille sig for de latinske Skoler, Hospitalerne og de fattige samt Degnene. Alt dette er dog saa udførligt, at det ikke her kan gjengives. Kommissionens Indstilling, der er dat. Nykjøbing 5. September 1687, men kun er undertegnet af de tre Kommissærer (da Kingo indgav et Separatvotum, der nedenfor skal anføres), sluttet med følgende:

Allerunderdanigst Forslag,

hvorledes Præstekaldene udi Nykjøbing, Aalholm og Halsted Amter herefter kunde annecteres, kgl. Tiender til føjelige Inddrag, om saa allernaadigst skulde behage, de mest behøvende Præster til deres Kalds Forbedring, og uden Persons Anseelse, derhos iagttaget Belejligheden af Præsternes Situation.

Nykjøbing Amt.

1. Eskildstrup er et meget ringe Kald, som betjenes af Præsten Hr. Peder Jørgensen Stadager, og derved til

Dato har levet i Armod, hvilket efter Lejligheden bedst kunde annecteres til Ønslev, som ligger meget nær, og ikke en halv Fjerdingvej fra hinanden, og blev da Ønslev et godt Kald, hvorved Præsten sammesteds Hr. Knud Mogensen desbedre kunde subsistere, om den i Eskildstrup døde først, naar han beholdt Præstegaarden i Eskildstrup til en Annexgaard; derimod Hans Maj.s Tiende i begge Sogne blev indløst.

2. Lillebrænde er iligemaade et meget lille Sogn, og haver derfor Præsten, Hr. Jørgen Olsen Kallundborg, hidindtil været allernaadigst benaadet paa halv Skat. Dette Kald, som ligger Torkelstrup meget nær, og Marken sammen, kunde Hr. Christopher Jensen Kaalund sammesteds meget føjelig annecteres, som blev hannem en Refusion for de øde Jorder, som allernaadigst af hans Sogn er lagt under Skjørringe Gaards Avling, saa og for kgl. Tiende udi begge Sogne, som derved afgik Hs. Maj. til bedste.

3. Nørre Alslev er ikkun et lidet Sogn, som bestaar udi tvende smaa Byer, hvoraf Præsten Hr. Laurits Hansen Fiil ringe Indkomster haver; det ligger meget belejlig til Nørre Vedby og vel en halv Fjerdingvej derfra, hvilket Kald der kunde annecteres til, og blev da Hr. Peder Henriksens Kald i Vedby med de bedste i Landet.

4. Falkerslev, som nu har Horeby til Annex og betjenes af Hr. Mats Damsberg, er i sig selv ikkun et ringe Kald, og kunde derfor Falkerslev blive Annex til Horbelef, som da blev et godt Kald, som Hr. Jacob Sadolin [fik]. Hvorimod Horeby Sogn, som nu er Annex til Falkerslev, skulde fordeles, nemlig: Horeby By til Nørre Ørslev Kirke, og Eget til Karleby Kirke, hvorved denne [ø: Horreby] Kirke skulde blive ufornøden.

5. Og som Sønder Alslev og Sønder Kirkeby Sogne endogsaa er meget ringe og nær hos hinanden, kunde Sønder Alslev Menighed søge Kirkeby Kirke, at det blev eet Sogn, saa denne Sønder Alslev Kirke blev ufornøden,

og som i saa Maade tvende Kirker blev uden Brug, da paa det at de alligevel forblev (3: maatte forblive) ad pios usus, kunde begge de Kirkers Materialier til andre Kirkers Reparation blive anvendte, og kunde da Sønder Kirkeby som et Hovedsogn og Karleby som et Annex dertil blive godt til en Præsts Ophold.

6. Hvorimod een Præst fik Nørre Ørslev Sogn, som er Annex til Karleby, med Horeby til et Hovedsogn og Systofte, som nu er Annex til Nykjøbing, derhos til et Annex, som og blev et godt Kald at leve af for en Præst, og Forandringen blev Bønderne uden nogen Besværing. I den Sted at Systofte fra Nykjøbing afgik, kunde igjen annecteres til Nykjøbing Kald Tingsted Sogn, som er det næste ved Nykjøbing, hvorved samme Sognes kgl. Andel Tiende kunde inddrages, og de berørte Kald forbedres til Præsternes desbedre Subsistens.

Aalholms Amt.

1. Udi Aalholm Amt ere fast alle Kald annecterede, saa der falder intet at annectere belejligt, uden Vixnæs til Taars Kald, som det og før haver været, hvorved er dog at agte paa, at Taars Kald er [under] Jus Patronatus til Berritsgaard, som hører Staldmester Harstal til.

2. Maribo behøver Hjælp, Præsten og Kapellanen har begge ringe Midler, derfor var godt, som det er et hel ringe Kald, at Hillested Sogn dertil kunde annecteres; det bliver endda kun et maadeligt Kald.

Halsted Amt.

1. Kapellanen udi Nakskov, Hr. Povel Rogert, kunde i Steden for Lilleløjtøfte, som han nu haver og betjener med største Besværlighed og Armod, idet at Vejen er baade lang og dyb, tre Fjerdingmil fra Nakskov, og bestaar kun i 16 Tilhørere, annecteres i dets Sted med Branderslev, hvis nuværende Præst, Hr. Christian Falster, giver det an af saa ringe Indkomster, som det og re vera er, at det ikke kan føde sin Præst; det ligger ogsaa kun

en Fjerdingsvej fra Nakskov, saa at i saa Maade blev Kapellanens Vilkaar noget forbedret, Kongens Tiende indløst, og Tjenesten ved Menigheden belejliger for Tilhørerne saavel som for Præsten selv.

2. Lille Løjtofte Sogn, som nu er Kapellanens i Nakskov Sogn, og paa forhergaaende Maade afgik bemeldte Kapellan for Branderslev Sogn, kunde annecteres igjen til Herredskirke Sogn, som og er en fattigt betrængt Præstes, Hr. Hans Iversen Nysteds, Kald; kgl. Tiende blev indløst, Præsten forbedret i sin Indkomst, og Situationen iagttaget, efterdi bemeldte begge Kirkesogne kun ligger en Mark fra hinanden, at beregne flux mindre end en halv Fjerdingsvej.

3. Vindeby, hvis Præst hedder Mag. Hans Mandius, er et helt ringe og armt Kald, kunde følgelig tillægges Kjøbelev Sogn, hvis Præst [er] Hr. Jacob Top; da blev vistnok Kjøbelev Præstekald et jævnt godt Præstekald, ringere end det bedste, og bedre end de middelmaadige. Men Situationen befordre dette Forslag, efterdi de tvende Sogne ligge ikke en halv Fjerdingsvej fra hverandre; begge Sogdenes Jorder ligge blandede, saa for Magelighed af Tienden, og at forekomme Irring, som ellers maatte entstaa og allerede sig teer, al Confusionen blev ophævet, og paa een Tid tvende kgl. Tiender indløste, efterdi de begge ere i deres Tal, som nyder Refusion af kgl. Tiende, for hvis dem afaar ved Forordningen.

4. Danmarre er og et meget ringe Kald, betjent af Præsten Hr. Tobias Fimmer, men efter Situationens Bekvemmelighed kan det til ingen anden Sogn annecteres end til Tillitze Sogn, som ligger strax derhos, at kunne høre den ene den andens Klokke; alene er at agte, at kgl. Tiender blev alene indløst for det, som Danmarre Sogn refunderes med, og vi ikke vide, om Hs. Maj. skulde tage allernaadigst Behag derudi at lægge en af sine Kirker til Forbedring til Tillitze, som er Jus patronatus til Rubierre Gaard, hvilket Kald er og i sig selv et af de bedste,

anslagen uden Refusion, hvilket dog intet vil sige udaf Hs. Maj.s Tiender, om Refusion end var tillagt, men bør gaa af Kirkernes Patron, som de indbyrdes kan forenes. Hvis i Henseende til Jus Patronatus Hs. Maj. ej skulde ville lade lægge Danmark til Tillitze, kan Arninge Sogn, hvis Præst er Hr. Ole Andersen, alene dertil annecteres; men de tvende Sogne er en Fjerdedel Vejs (!) afgelegen fra hverandre, hvilket dog her i Landet er fast algeme imellem Sognene og Annexerne; og kunde paa den Maade ved Danmark og Arninge Sammenføjelse indløses paa een Gang tvende kgl. Tiende.

5. Skovlænge og Syllested, som ere Annex til hinanden, Ryde og Gurreby, som ere ligesaa, som gjøre tvende arme Kalder, saa at de tvende Præster af Nød subsisterer, nyder derfor Refusion under kgl. allernaadigst Approbation, vilde gjøre et godt Kald op, naar de vare samlet alle fire. Situationen er saaledes i deres Extension, at Sognemændene af de fire kunde med største Belejlighed søge tvende Kirker, den ene som Hovedsogn, den anden som Annex; kgl. Tiender blev indløst, tvende Kirker blev uforuden og kunde anvendes til andre Kirkers Reparation, saa at det, som engang har været beskikket til det hellige Brug, blev intet distraheret til anden verdslig Brug, men ved god Opsyn anvendes til andre Kirkers Forbedring og Hjælp. To Præstegaarde gik af derved til kgl. Maj.s allernaadigste Disposition efter egen christelige og højmilde Godtfinden.

6. Taarpe By, som saa længe har været plaget med den Fortræd at have saa lang en Vej til Kirkegang i Skovlænge, hvorover Børn og Kvinder fornemmelig saa vel som gamle Mænd, især om Vinteren, forhindres at høre Guds Ord, hvorom de allerunderdanigst haver suppliceret, kunde i saa Maade den ene By, som ligger i Aunede Sogn, søge til Aunede Kirke, hvor med alting vilde have Rigtighed, og det forrige Kald, som foreslaas at annecteres, tvende i eet, og bestaaende nu i fire Kirker,

blev dog et godt Kald, endog Taarpe By gik derfra og blev annecteret til Aunede Sogn, at søge den Præstes Menigheder, som Aunede underligger og er Annex til Halsted Kloster.

Endog forskrevne allerunderdanigste Proposition, hvorledes at Kaldene kan annecteres, ej egentlig henhøre til den os i Tiden allernaadigst anbefalede Commission, alligevel som derom meldes i Hs. Majestæts allernaadigste Forordning, saavel som i begge til os allernaadigst afgangne Befalinger af 11. Juli og 16. August, vi og befinder, at Hs. Maj. afgaar mærkelig ved Refusion til Præsterne, Hospitaler, Skoler og fattige, og der maatte lettelig mere vorde allerunderdanigst søgt, i Henseende til Tienders Forandring fra 15de og 20de til 30te Kjærv, har vi allerunderdanigst understaaet os at give vores ringe og allerunderdanigste Efterretning til Oplysning i Fremtiden, uden ringeste Tanke at ville forekomme derved, at Hs. Maj. af Deres højmilde og kongl. Rundhed, og som des allernaadigst Befaling af 16. Augusti indeholder, jo lægger Naade til Naade og Annexer til Refusion, Præsterne til desto bedre og rigere Ophold i deres svare Embede, og deres Enker og Børn til nogen Behjælpning efter deres Død. Medens vi allerunderdanigst submitterer den ganske Commission til Hs. Maj.s allernaadigste Approbation eller Correction, og nedkaster til Hs. Maj.s Fødder, hvad vi i saa Maade, Annexer angaaende, haver betænkt og foredraget til Hs. Maj.s Bedste og Tjeneste, og de fattigste Præster til Trøst og Vilkaars Forbedring. Datum ut supra (c: 5. Sept. 1687).

Marcus Giøe P. Matthiesen.
Falchsen.

J. H. Hofmann.

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Herre og Arvekonge!

At Eders Kgl. Maj.s naadigst beordrede Commission anlangende Tiendernes Deling i Laaland og Falster ikke

af mig saavel som af de andre gode Herrer Commissarier er underskreven, beder jeg udi allerdybeste Underdanighed, at Eders Maj. ej i Unaade vilde optage, men de Aarsager, som mig dertil haver bevæget, allernaadigst anhøre, iblandt hvilke ere:

1. Eders Maj.s store Naade, som E. Maj. naadigst haver behaget at tilsige Præsterne, om Vederlag for hvis dennem ved denne Forandring udi deres Kalds Indkomster afgaar, til hvilken jeg efter mit Embedes Pligt paa Præsteskabets Vegne bør at holde mig som et helligt Anker, der ej skal svigte, eftersom det er heftet paa Kjærlighed til Guds Kirkes Tjenere og Ed. Maj.s egne naadigste Privilegier, hvilke jeg fornem at ville lide et mærkeligt Skaar, eftersom

2. de gode Herrer Commissarier ej syntes at kunne finde sig derudi at tillægge Præsterne udi Laaland nogen Vederlag for deres Tienders Afgang ved 15de og 20de Kjærv, som de paa nogle Steder hidindtil nydt haver, med mindre de derom havde nogen sær kgl. Ordre og Befaling,

3. at de fandt for godt at inddrage Kalente-Godset iblandt anden præstelig Indkomst, som dog er et beneficium ambulatorium, der Aar efter Aar skifter fra een Præst til en anden, og er kommet fra deres Forfædre, Præsterne i forrige Tider, der haver tilkjøbt sig saadant Gods for deres Penge, og ingen med Rette paa Amtstuen eller andensteds bør have Herligheden til, som med gamle Kongers Privilegier og Pergamentsbreve kan bevises. Jeg fandt og ingen Anledning enten af Eders Maj.s naadigste Forordning, eller nogen anden sær Befaling, at dette Godses Taxt til den naadigst anbefalede Commission kunde henhøre;

4. eftersom deres Forslag om Kaldene at annectere giver Anledning til nogle Kirker saavel i Falster som i Laaland at tillukke og nedbryde, fandt saavel Provsterne som jeg at være en Ting af saa høj Eftertanke, at jeg

paa mit Embeds Vegne i dybeste Underdanighed pligtig var Eders Maj. herom i Særdeleshed at erindre, eftersom Kaldene efter Provsternes Forslag bekvemmeligen kan sammenlægges, og Kirkernes Nedbrydelse dermed forhindres, at de ej omsider ligesom i Fyn og paa andre Steder skal staa som nogle Spectacler, mange Guds Børn til Suk og gode Christne til Forargelse.

5. Den Post, som i Commissionen er indført anlangende Kippinge Kirke, at Folk søger didhen for deres Helbred engang om Aaret, og der at offre, ser jeg ikke, 1, at henhøre til denne Commission, 2, ej at staa udi Fare for nogen Afguderis Øvelse, efterdi at der holdes Prædiken for Folket, som formaner til ved Bøn og Paa-kaldelse, ved Bod og Bedring at søge til Gud om deres Helbred, og ej at tillægge Steder eller Kirker nogen særdeles Kraft, men Gud alene, som er mægtig, hvor han vil, og naar han vil. Kirken haver hidtil af sine Midler, foruden sig selv, hjulpet mange andre saavel i Falster som i Laaland. Den Tiende, som hende efterdags kan tilfalde, bliver ikkun ringe, efterdi Sognet er ikkun slet og lidet.

6. Degnene andrages udi Commissionen, som de skulde staa i Fare for at miste deres Mader, som Loven dennem egentlig og udførlig tilholder, hvilket skulde blive dem en stor Afgang. Hvorfor jeg i allerdybeste Underdanighed nedfalder for Eders kongl. Maj., bedende at Eders Maj.s for sin medfødte Mildheds og Retfærdigheds Skyld, til Guds Æres videre Befordring og hans Kirkes Tjeneres redelig Ophold, allernaadigst vil bevilge:

1. at Præsterne udi Laaland maa nyde Vederlag for deres Afgang udi deres Tiende, uden hvilken en Del, som hidindtil haver været agtet for de bedste Kald, skulde blive de sletteste; og at det Vederlag, de benaades med, maatte gives dem udi Negen, eftersom Bonden derved i sin Foring intet kan afgaa, naar han maa nyde Eders Maj.s og Kirkens Anpart i Fæste, efter Eders Maj.s naa-

digste Forordning, og at dette Vederlag, saa vel for iaar som efterfølgende maatte dennem naadigst beordres og til deres Kald perpetueres og uryggelig stadfæstes;

2. at Præsterne fremdeles, som af Alders Tid, maa nyde Bælgkornet alene; thi ellers sker dennem ogsaa derudi en stor Afgang, som Eders Maj.s Naade uden Vederlag ej tilsteder;

3, at Præsterne maa nyde deres Præsterente, Kager og Oste, saavel som Oldenflæsk, naar Olden indfalder, ligesom udi Sjælland og Fyn brugeligt er, eftersom de andre Slags Mader og Almueskorn efter Eders Maj.s naadigst Forordning herefter skal ophøre;

4, at Landsbyernes Tiender, som høre til Kjøbstedkirker, maa deles i tvende Dele til Kirke og Præsten, efter Eders Maj.s naadigste Lov, ligesom det sker udi Sjælland og Fyn, eftersom Eders Maj. naadigst behager, at der skal være Ensformighed med Tiende overalt;

5, at Degnene maa nyde deres Mader efter Loven, saavel som og deres Klokkerskjæppe, hvor Sognefolket ej selv ringer Bede- og Fredklokken, saa og deres Offer efter Loven;

6, at de fattige, som udi Sognene have nydt en Del Almueskorn, maatte med nogen Vederlag i Naade ansees;

7, at Hospitalet udi Nykjøbing for sin Afgang maa nyde fuld Vederlag, saa og beholde fremdeles sin Rettighed til Iderstrup Kald efter gamle Privilegier;

8, at Degnenes Pension til Skolerne saaledes maa ansees, at Skolerne faa fuld Vederlag, saa vidt Kornet angaar, for hvis de miste ved Degnenes Indkomsters Forbedring.

9, Etersom Eders Maj. ved denne Forandring Kirkerne med Tiender rigelig forsyner, da dersom det maatte naadigst behage Eders Maj. at tage en Del af Kirkernes tilligemed Eders Maj.s egen Anpart Tiende udi hvert Sogn, til ovenbemeldte Vederlag at gjøre, kunde Kirkerne dog med deres Gods og øvrige Tiende vel ved Magt

holdes, og Vederlaget dermed blive lettere og desmere forslaa, indtil de Kald, der kan annecteres, slige Tiender kan indløse.

10, med Sognene at annectere, som Eders Maj.s naadigste Vilje er, formoder jeg allerunderdanigst, saaledes at forblive, saasom Provsterne tilligemed mig have gjort allerunderdanigst Forslag om.

Paa Præsteskabets, Skolernes saavelsom Degnenes og de fattiges Vegne vil jeg allerunderdanigst formode Eders Maj.s naadigste og milde Svar til en fuldkommen Fortrøstning for dennem alle, og Eders Maj.s store Naade og Retfærdighed til et priseligt og udødeligt Minde. Jeg forbliver

Kjøbenhavn
d. 12. Sept. Ao. 1687.

Eders Kongl. Majestæts
allerunderdanigste tro Tjener
og uafsladelige Forbeder
Th. Kingo ¹⁾).

De kgl. Resolutioner, som blev Resultatet af disse Indstillinger, findes trykte i Rothes Samling af Christian V's Reskripter, S. 717—29. Kun Bestemmelsen af Kaldenes Sammenlægning skal derfor her meddeles efter en samtidig Afskrift i Gehejmearkivet, der indeholder et Par oplysende Tilføjelser, som her ere indsatte i Klammer.

Specification paa endel Præstekald i Laaland og Falster, som Vi Christian den Femte osv. allernaadigst ville at skal annecteres, og Tid efter anden ved Præsternes dødelige Afgang eller deres Befordring til andre Kald iværkstilles, nemlig:

Nykjøbing Amt.

Lille Brænde til Torkelstrup [annekteret den 11. October 1692].

Eskilstrup til Ønslev [annekteret d. 6. Januarii 1694].

¹⁾ Saml. Heiberg, Thomas Kingo, S. 96—7.

Nørre Vedby til Nørre Alslev.

Falkerslev til Horbelev.

Horreby Sogn fordeles, og lægges Horreby til Nørre Ørslev Kirke og Eggesby til Karleby Kirke. [Paa den Maade bliver Horreby Kirke tillukt].

Sønder Alslev annecteres med Sønder Kirkeby.

Aalholms Amt.

Vejleby Sogn annecteres til Tirsted og Skjærringe Sogne.

Majbølle Sogn lægges til Saxkjøbing.

Taars til Vixnæs. Hillested Sogn til Maribo.

Herredslev Sogn til Nysted.

Brejninge til Kjellinge.

Halsted Amt.

Branderslev Sogn lægges til Nakskov.

Kjøbeløv annecteres til Vindeby.

Lille Løjetoft med Herredskirke.

Toreby i Skovlænge Sogn lægges til Avnede Kirke, naar Skovlænge Kald bliver ledigt; imidlertid maa Torpe Bymænd for deres Belejligheds Skyld søge Avnede Kirke, dog at Sognepræsten i Skovlænge derudover, indtil Annecteringen sker, ej noget i sin Rettighed afgaar.

Dannemare Sogn annecteres med Tillitse Sogn.

Ryde Sogn fordeles og annecteres med Lande og Aageby Sogne, og skal da forordnes en residerende Kapellan, Sognepræsten til Medhjælp i Embedet ved den ene Kirke.

Gurreby Sogn fordeles og annecteres med Søllested og Skovlænge Sogne, og til det ene Sogn forordnes og Præsten en residerende Kapellan til Assistents.

Givet paa vort Slot Kjøbenhavn den 17. Aprilis Anno 1688.

Under vor kongelige Haand og Segl.
Christian.